

Necesitatea unei reglementări legislative a instituției străpunerii vălului corporative

The regulatory role in regard to the subject of piercing of the corporate veil

Roxana-Alexandra Istudor¹

Rezumat: Abordarea conceptului de străpungeră a vălului corporativ a fost criticată în România pentru lipsa de principii și pentru că nu asigură suficiente garanții împotriva abuzului de personalitate juridică. Acest articol își propune să compare practica a trei jurisdicții diferite care au reglementat principiile care protejează răspunderea limitată a companiilor și să arate avantajele și dezavantajele de a avea un cadru juridic comun pentru a propune o soluție mai bună de reglementare a dreptului corporativ în țara noastră.

Cuvinte-cheie: străpungeră vălului corporativ, ridicarea vălului corporativ, personalitate corporativă, răspundere limitată

Abstract: The approach to the concept of piercing the corporate veil was criticized in Romania for its lack of principles and because it does not ensure enough guarantees against the abuse of legal personality. This article aims to compare the practice of three different jurisdictions that regulated the principles which safeguard the limited liability of companies and to show the advantages and disadvantages of having one common legal framework in order to propose a better solution for regulating corporate law in our country.

Keywords: piercing the corporate veil, lifting the corporate veil, corporate personality, limited liability

Introducere

Acest studiu vizează compararea instituției străpunerii vălului corporativ în trei jurisdicții: Marea Britanie, America și Australia în vederea sublinierii avantajelor și dezavantajelor abordărilor adoptate de către instanțele de judecată, precum și identificarea celor mai bune practici referitoare la aplicarea acestei instituții.

Deși principiul răspunderii limitate a societăților a fost adoptat într-o formă lipsită de diversitate de către țările dezvoltate, nu există unicitate în ceea ce privește punerea în aplicare a acestei instituții de către instanțele de judecată atunci când acestea covin „să străpungă” ori „să ridice” vălul corporativ.

¹ Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea din Craiova, email: alexandra.istudor@sauleanusiasociatii.ro

Astfel, observăm că instanțele din Marea Britanie și Australia adoptă o abordare lipsită de principii pentru a străpunge vălul corporativ, ceea ce conduce la actualizarea permanentă a excepțiilor de la principiul răspunderii limitate, spre deosebire de cele din America, care au la bază un set de reguli clare, ceea ce a sporit semnificativ previzibilitatea legii în acest domeniu.

Străpungerea vălului corporativ în Marea Britanie

Abordarea instanțelor din Regatul Unit în vederea străpunerii vălului corporativ poate fi descrisă ca o apreciere lipsită în mare parte de principii.

Aceasta se bazează în principal pe raționamentul instanțelor de judecată în urma analizei circumstanțelor individuale ale fiecărui caz dedus judecății², respectiv la aceea că se întemeiază preponderent pe concluzia la care se ajunge odată cu examinarea scopului pentru care a fost creată respectiva societate.

Astfel, în trecut, instanțele britanice au convenit să recurgă la atragerea răspunderii asociațiilor având la bază o prevedere statutară, respectiv cea din art. 213 din Legea insolvenței din anul 1986 care se referea la tranzacțiile frauduloase efectuate în cadrul societății.

Cu titlu de exemplu, vălul a fost străpuns în cauza *Daimler Co. Ltd vs. Continental Tire and Rubber Co. Ltd* din 1916³ pentru a recunoaște cetățenia germană a asociațiilor societății în timp de război⁴ atunci când art. 1 din Legea privind comerțul cu inamicul din anul 1914 a împiedicat comerțul cu statul beligerant⁵.

În mod similar, odinioară, instanțele din Regatul Unit au fost pregătite să străpungă vălul atunci când era evident că societatea a fost creată cu unicul scop de a fraudă.

Acest lucru a apărut ca o consecință logică în speța *Gilford Motor Co. Ltd vs. Horne* 1933⁶, atunci când un fost angajat a încercat să evite clauza de neconcurență, operând prin intermediul unei societăți⁷.

Totodată, în cazul *Daimler*⁸, Lordul Parker a justificat necesitatea străpunerii vălului corporativ în contextul „comerțului cu inamicul”, afirmând că „actele organelor unei societăți, directorii, managerii ș.a.m.d., fiecare funcționând

² B. Hannigan, „Wedded to Salomon: evasion, concealment and confusion on piercing the veil of the one-man company” în *Irish Jurist*, nr. 50/2013, pp. 11-39, disponibil la <https://eprints.soton.ac.uk/361822/> (ultima accesare 21.02.2022).

³ <https://www.casemine.com/judgment/uk/5a8ff8de60d03e7f57ecec0a> (ultima accesare 21.02.2022).

⁴ <https://www.coursehero.com/file/p6ujkqu8/Daimler-Co-Ltd-v-Continental-Tyre-and-Rubber-Co-GB-Ltd-1916-2-AC-307-After-war/> (ultima accesare 21.02.2022).

⁵ Trading with the enemy act din 1914, *Tunstall vs. Steigmann* 1962.

⁶ <https://www.coursehero.com/file/p671622/In-Gilford-Motor-Company-Limited-v-Horne-1933-1-Ch-935-Lord-Hanworth-MR/> (ultima accesare 21.02.2022).

⁷ *Jones vs. Lipman* 1962 - <https://swarb.co.uk/jones-v-lipman-and-another-chd-1962/> (ultima accesare 21.02.2022); *Re Darby ex parte Brougham* 1911.

⁸ *Daimler Co. Ltd vs. Continental Tire and rubber Co Ltd*. 1916.

în sfera lor de activitate, reprezintă societatea însăși, aceștia aflându-se de fapt în spatele deciziilor adoptate de către societate”.

În mod asemănător, în cazul Gilford⁹, Lordul Hanworth MR și-a întemeiat decizia de a străpunge vălul corporativ pe rațiunea conform căreia „ascunzându-se sub o falsă mantie, scopul societății era de a-i permite dlui. Gilford să se angajeze în afaceri fără ca persoanele îndepărtate să se poată adresa justiției, să poată interveni în vreun fel în acțiunile sale ori să se poată opune deciziilor pe care le adoptă”.

Așadar, reiese că abordarea instanțelor în spețele anterior menționate nu s-a bazat pe niciun principiu, ci pe o înlănțuire logică de judecăți.

Avantajul evident al aplicării instituției străpunerii vălului corporativ fără a fi reglementat un principiu în acest sens este că le permite judecătorilor să analizeze cu atenție posibilele consecințe ale fiecărei decizii în parte, precum și să ia în considerare impactul deciziei pe care aceștia o pronunță din punct de vedere economic.

Această abordare flexibilă le permite judecătorilor să se asigure că justiția se realizează prin raportare la condițiile specifice fiecărei spețe în parte, în mod independent de eventualele legi ori principii rigide.

Mai mult, deși în alte domenii ale dreptului britanic sunt reglementate principii, în acest caz nu se impune implementarea unui astfel de set de reguli, întrucât aceasta ar putea conduce la obținerea unui rezultat injust.

Teoriile referitoare la ridicarea vălului corporativ contribuie la o lipsă semnificativă de claritate a legii, ceea ce face imposibil pentru societăți, asociați, directori, creditor și alte părți interesate să intuiască hotărârea care urmează a fi pronunțată în cauză.

Complexitatea legii în acest domeniu rezultă din inexistența unei abordări unanime, aceasta putând fi observată mai ales în cazurile care implică răspunderea unei societăți-mamă pentru acțiunile filialelor sale.

Amintim că la un moment dat, instanțele au avut rezerve în ceea ce privește adoptarea unei opinii conform căreia un grup de societăți poate fi considerat ca fiind un singur sistem de afaceri¹⁰, pentru a-și însuși această opinie douăzeci de ani mai târziu, în momentul judecării cauzei *Prest vs. Petrodel Resources Ltd.*

În cazul *Chandler vs. Cape Plc*, instanța a ajuns în punctul angajării răspunderii societății-mamă pentru neglijența unei filiale care a fost radiată și care era responsabilă pentru că angajații săi au ajuns să sufere de azbestoză, numai pentru a susține ulterior, în cauza *Alteța Sa Regală Okpabi vs. Royal Dutch Shell Plc* din 2018¹¹, că angajații nu au fost în măsură să demonstreze că o companie

⁹ *Gilford Motor Co Ltd. vs. Horne* 1933.

¹⁰ În cazul *Adams vs. Cape Industries Plc* din 1990 - <https://swarb.co.uk/adams-v-cape-industries-plc-ca-2-jan-1990/> (ultima accesare 21.02.2022).

¹¹ [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/D-1020643?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/D-1020643?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)) (ultima accesare 21.02.2022).

petrolieră-mamă deține o astfel de obligație de îngrijire față de victimele scurgerilor de petrol din filiala sa.

Așadar, nu este greu de pus la îndoială dacă abordarea actuală din Regatul Unit, fără existența unui principiu ori a vreunei reglementări în ceea ce privește această instituție, ar trebui să fie schimbată.

Străpungerea vălului corporativ în Australia

Atunci când este adusă în discuție instituția străpunerii vălului corporativ din Australia, îi sunt aduse numeroase critici având în vedere că încă nu are un fundament¹².

Astfel cum am analizat și în cazul Regatului Unit, există posibilitatea să fie evidențiate anumite circumstanțe pe care instanțele australiene au decis să le studieze în trecut în momentul în care au decis să recurgă la străpungerea vălului corporativ însă, în Australia, spre deosebire de situația actuală din Marea Britanie, cel puțin au fost implementate într-o oarecare măsură reguli care vizează această instituție, ducând în acest fel la o previzibilitate a legii.

De exemplu, directorii unei societăți pot fi obligați să plătească penalități în cuantumul stabilit de către instanța de judecată în situația în care au încălcat prevederile din Partea 9.4B din Actul Corporațiilor din 2001¹³, aplicându-se în acest fel sancțiunea civilă specifică.

În mod similar, alte câteva statute angajează răspunderea civilă și/sau penală a directorilor societăților pentru neîndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor fiscale¹⁴, sănătate și securitate¹⁵, practicile comerciale¹⁶ și protecția mediului¹⁷.

¹² H. Anderson, „Piercing the veil on corporate groups in Australia: the case for reform”, în *Melbourne University Law Review*, vol. 33, nr. 2/2009, pp. 333-367, <http://hdl.handle.net/11343/30203> (ultima accesare 21.02.2022).

¹³ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2004C01177> (ultima accesare 21.02.2022).

¹⁴ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/section/213> (ultima accesare 21.02.2022) și *Income Tax Assessment Act din 1936* - <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00421> (ultima accesare 21.02.2022).

¹⁵ *Occupational Health and Safety Act din 2000*; *Workplace Health and Safety Act din 1995*; *Legea privind sănătatea, siguranța și bunăstarea din 1986*; *Legea privind sănătatea și siguranța în muncă din 2004*.

¹⁶ *Legea practicilor comerciale din 1974*.

¹⁷ *Legea pentru protecția mediului și conservarea biodiversității din 1999* - <https://www.legislation.gov.au/Details/C2005C00338> (ultima accesare 21.02.2022); *Legea privind deșeurile periculoase -reglementarea importului și exportului – din 1989*; *Legea pentru protecția mediului din 1997* - <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/aus82496.pdf> (ultima accesare 21.02.2022); *Legea privind protecția mediului din 1997*; *Legea privind managementul deșeurilor și controlul poluării din 1998* - <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/tas23410.pdf> (ultima accesare 21.02.2022); *Legea privind protecția mediului din 1994*; *Legea privind managementul mediului și controlul poluării din 1994* - <https://www.legislation.qld.gov.au/view/pdf/inforce/current/act-1994-062> (ultima accesare 21.02.2022).

Înainte de reglementării acestor prevederi, pentru ca instanțele să poată străpunge vălul corporativ trebuiau să apeleze la așa-numita teorie organică și la principiul conform căruia se impune angajarea răspunderii asociatului pentru activitatea întreprinsă de către societate, respectiv angajarea răspunderii societății-mamă pentru încălcările săvârșite de filialele pe care le dețin integral¹⁸.

Conform acestui principiu, activitatea unui director al filialei este percepută ca activitatea întreprinsă de societatea-mamă însăși deoarece o filială nu poate acționa sau gândi singură¹⁹ și, totodată, poate sesizată cu ușurință influența decisivă din partea societății-mamă asupra politicii comerciale a filialei sale.

Cu toate acestea, principiul angajării răspunderii societăților-mamă pentru încălcarea normelor de către filiale îi protejează pe directori de răspunderea pentru activitatea ilicită întreprinsă de către societatea-mamă, presupunându-se că aceștia acționează ca agenți ai societății, respectiv că aceasta din urmă este cea care deține frâiele conducerii²⁰.

În acest sens, Lordul Macnaughten a arătat extrem de clar aplicabilitatea acestui principiu în cauza *Salomon vs. Salomon* din anul 1897, când a constatat că relația dintre un asociat și societate nu este una de afiliere.

Totuși, ar trebui să existe o diferențiere între situația în care o persoană fizică decide să creeze o societate și crearea acesteia în dorința de a se angaja contractual (de fapt) în nume propriu, folosindu-se în mod fraudulos de societatea înființată²¹.

Însă, în majoritatea cazurilor tocmai acest lucru ridică mari semne de întrebare²².

În mod cert, o astfel de legătură de afiliere este creată între asociat și societatea înființată, ori între societatea-mamă și filială, însă atunci când au loc pierderi nu se mai poate ține cont de această legătură creată în mod artificial și trebuie să se apeleze la instituția străpunerii vălului corporativ²³.

Chiar și având la bază acest precedent cu titlu de jurisprudență din cauza *Salomon vs. Salomon*, instanțele tot au rămas reticente în a apela numai la o analiză în urma căreia pot deduce adevăratul motiv pentru care a fost înființată o societate²⁴ de teama de a nu produce grave prejudicii.

¹⁸ The agency argument. *Lennard's Carrying Co. Ltd. vs. Asiatic Petroleum Co. Ltd* din 1915.

¹⁹ *Tesco Supermarkets Ltd vs. Nattrass* 1971; *HL Bolton Engineering co. Ltd. vs. TJ Graham & Sons Ltd* 1957 - <https://lawcasesummaries.com/wp-content/uploads/kalins-pdf/singles/h-l-bolton-engineering-co-ltd-v-t-j-graham-sons-ltd-1957-1-qb-159.pdf> (ultima accesare 21.02.2022).

²⁰ *Meridian Global Funds Management Asia Ltd vs. Securities Commission* 1995.

²¹ *The Gramophone & Typewriter Ltd v Stanley* [1908] 2 KB 89, 96 (Cozens-Hardy MR).

²² L. C. B. Gower, *Gower's Principles of Modern Company Law*, ed. a IV-a, Stevens & Sons, London, 1979, p. 122.

²³ *Owners of Cargo Laden on Board the Albacruz v Owners of the Albazero* [1977] AC 774, 807 (Roskill LJ).

²⁴ L.C.B. Gower, *op.cit.*, p. 122.

În consecință, distincția dintre teoria organică și principiul conform căruia societățile-mamă răspund pentru acțiunile filialelor a fost un instrument folosit de instanțele de judecată înainte de reglementarea unui set de principii în acest domeniu complex al dreptului.

Cu toate acestea, utilizarea acestor principii nu a fost niciodată unanim acceptată de către instanțe, motiv pentru care legea în acest domeniu a rămas incertă înainte de a se proceda la reglementarea unui set de reguli.

De exemplu, în cazul *Standard Charteres National Shipping Co.* din anul 2002²⁵, Lordul Hoffman a considerat că „așa cum un mandatar poate contracta în numele altuia fără să-și asume răspunderea personală, tot așa un reprezentant al societății își poate asuma răspunderea în numele acesteia (..) fără a-și asuma și răspunderea personală „.

Din cauza acestor dispute ivite între instanțele de judecată cu privire la natura principiului angajării răspunderii societății-mamă pentru acțiunile filialei și rolul teoriei organice în evaluarea impunerii răspunderii persoanei fizice ori juridice în cazurile de străpungere a vălului, acest domeniu de drept nu s-a bazat tocmai pe principii clare.

Ca atare, abia după reglementarea unor astfel de principii, directorii societăților, profesioniștii ai dreptului și instanțele de judecată au descoperit împreună o modalitate de a rezolva această problemă, respectiv pentru ca legea să fie mai previzibilă și să conțină reguli mult mai clare.

În ciuda acestui fapt, teoria organică, precum și principiul angajării răspunderii societății-mamă pentru acțiunile filialei, au oferit instanțelor posibilitatea de a recurge la stabilirea unor reguli care urmează a îndruma judecătorii atunci când evaluează dacă vălul corporativ ar trebui să fie străpuns în cazuri particulare, constituind totodată și singurele demersuri întreprinse de instanțele australiene pentru a putea oferi o bază factuală a motivării deciziilor pe care le adoptă.

Aceste încercări se refereau strict la situațiile care implicau străpungerea vălului corporativ pentru a se putea angaja răspunderea persoanelor fizice care se aflau în spatele deciziilor luate de către societate însă, în alte cazuri nu s-a recurs la aceste principii deși, exact așa cum am observat și în Marea Britanie, exista o doctrină în acest sens, astfel că era posibil să se identifice situațiile în care instanțele au decis în trecut să impună răspunderea asociatului pentru deciziile referitoare la activitatea întreprinsă de societate.

De exemplu, instanțele australiene apelează la această instituție ori de câte ori există cazuri în care sunt implicate companii în cadrul cărora una sau mai multe persoane întrunesc în același timp atât calitatea de asociați, cât și de angajați²⁶. Justificarea unei astfel de străpungeri este aceea că, în cadrul acestor tipuri de societăți, asociații nu au nevoie de răspunderea limitată pe a se încuraja pe ei înșiși

²⁵ *Standard Chartered Bank vs. Pakistan National Shipping Co* 2002.

²⁶ J. Freedman, „Limited Liability: Large Company Theory and Small Firms”, în *Modern Law Review*, vol. 63, nr. 3/2000, pp. 317-354, <https://doi.org/10.1111/1468-2230.00267> (ultima accesare 21.02.2022).

să investească într-o societate fără a exista riscul de a fi trași la răspundere în nume propriu²⁷.

Instanțele au fost de asemenea dispuse să ridice vălul atunci când societatea a comis o fraudă pentru a permite creditorului, devenit fără voia sa părtaș la fraudă, să obțină dreptatea care i se cuvine²⁸.

Cu toate acestea, niciuna dintre deciziile referitoare la aceste societăți nu s-a bazat pe un principiu specific. Dimpotrivă, judecătorii s-au raportat numai la propriul raționament referitor la acordarea dreptății victimelor în cazurile cu astfel de obiect.

În cele din urmă, legea australiană referitoare la străpungerea vălului corporativ a devenit semnificativ mai clară decât legea britanică din acest domeniu.

Așadar, instanțele australiene decid să străpungă vălul corporativ doar dacă sistemul unui grup corporativ a fost folosit cu văditul scop de a frauda, pentru a proteja societatea-mamă de o obligație legală care nu cădea în sarcina sa, ori atunci când controlul societății-mamă asupra filialei era suficient de puternic încât să se ajungă la concluzia că societatea-mamă este direct răspunzătoare pentru acțiunile filialei²⁹.

Lipsa oricăror principii specifice aplicabile în astfel de cazuri permite judecătorilor să ia în considerare circumstanțele fiecărei cauze în parte, să o poată analiza în mod individual, în timp ce prezența acelor orientări care vizează situațiile anterioare în care s-a motivat ridicarea vălului asigură un anumit grad de previzibilitate a legii.

Cu toate acestea, considerăm că prezența unor principii juridice specifice acestei instituții ar împuternici judecătorii să ia decizii în astfel de circumstanțe mai rapid și mai eficient.

Instituția străpunerii vălului corporativ în Statele Unite ale Americii

Spre deosebire de abordările adoptate de către instanțele din Marea Britanie și Australia, instanțele americane tratează subiectul străpunerii vălului corporativ dintr-o altă perspectivă.

Există două teorii cheie care sunt puse în aplicare de către instanțele americane în spețele care necesită străpungerea vălului corporativ:

1. Teoria angajării răspunderii asociatului pentru activitatea întreprinsă de către societate, respectiv angajarea răspunderii societății-mamă pentru acțiunile filialei;
2. Teoria instrumentalității.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Ibidem.

²⁹ J. Kluver, „Entity vs. Enterprise liability: Issues for Australia”, în *Connecticut Law Review*, nr. 37/2005, pp. 765-784 -<https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/conlr37&div=29&id=&page=> (ultima accesare 21.02.2022).

Astfel, pentru judecători, avantajul de a utiliza aceste teorii este evident deoarece fiecare dintre acestea conține o schemă completă în care sunt arătate în concret ce condiții trebuie să fie îndeplinite pentru a putea fi angajată răspunderea individuală a persoanelor care se află în spatele unei societăți, permițându-le astfel să standardizeze deciziile care urmează a fi luate în urma aplicării instituției străpunerii vălului corporativ, ceea ce contribuie la rândul său într-o manieră semnificativă la previzibilitatea legii.

De exemplu, acest ansamblu sistematic de concepte propun ca vălul corporativ să poată fi străpuns acolo unde circumstanțele de fapt indică în mod cert că o societate este un simplu instrument al egoului unei persoane³⁰.

Doctrina impune astfel îndeplinirea a trei condiții pentru ca vălul corporativ să fie străpuns:

1. Interesul societății să corespundă întru-totul cu interesul asociatului;
2. Să fi fost întreprinsă o acțiune greșită sau inechitabilă de către societate;
3. Prejudiciul suferit de partea care încearcă să străpungă vălul să fie rezultatul previzibil al acțiunilor realizate de către societate³¹.

Prima condiție se consideră a fi îndeplinită atunci când există o astfel de concordanță de interes și de proprietate încât personalitățile separate ale societății și asociaților încetează să mai existe³², iar cea de-a doua atunci când se poate concluziona că societatea permite asociaților să evite angajarea răspunderii personale pentru datoriile create de către aceștia din urmă, atunci când persoana juridică ar ascunde o fraudă sau ar conduce la promovarea unei nedreptăți³³.

Aplicarea regulilor de mai sus oferă instanțelor o structură ce trebuie îndeplinită înainte de a putea lua o decizie, unificând astfel și, totodată, estândardizând raționamentul instanțelor din spatele deciziilor care au la bază instituția străpunerii vălului corporativ și totodată, le permite judecătorilor să ia în

³⁰ Giblin vs. Murphy din anul 1983 - <https://casetext.com/case/giblin-v-murphy-3> (ultima accesare 21.02.2022); cazul People vs. Vlauson din anul 1964; cazul SUA vs. Elgin Joliet & E. Ry. Co. din anul 1936; speța SUA vs. South Buffalo Ry. Co. din anul 1948; cazul SUA vs. Milwaukee Refrigeration Transit Co. din anul 1905.

³¹ Cazul Zaist vs. Olson din anul 1967; cazul Wholesale and Retail Food Distribution Local 63 vs. Santa fe Terminal Services Inc din anul 1993.

³² Cazul Dietel vs. Day din anul 1972 - <https://www.courtlistener.com/opinion/1166086/dietel-v-day/> (ultima accesare 21.02.2022); cazul Employer's Liability Assurance Corp Ltd. vs. John H. Barr, John H. Barr Marketing Company and Tom Barr, apelanți împotriva Heaton Lunt & Virgil Lunt, parteneri DBA Heaton Lunt & Son Appellees din anul 1957 - <https://law.justia.com/cases/arizona/supreme-court/1957/6152-0.html> (ultima accesare 21.02.2022); speța Gatecliff vs. Great republic Life Ins. Co din anul 1991 - <https://law.justia.com/cases/arizona/supreme-court/1991/cv-90-0223-pr-2.html> (ultima accesare 21.02.2022); cazul Walker vs. Southwest Mines Dev. Co din anul 1938; speța Great Am. Duck Races Inc vs. Intellectual Solutions Inc. din anul 2013 - <https://law.justia.com/cases/arizona/supreme-court/1991/cv-90-0223-pr-2.html> (ultima accesare 21.02.2022).

³³ Cazul Automotriz del Golfo de California vs. Resnick din anul 1957 - <https://scocal.stanford.edu/opinion/automotriz-etc-de-california-v-resnick-26786> (ultima accesare 21.02.2022).

considerare circumstanțele specifice ale fiecărei spețe în parte atunci când vor să le pună în aplicare.

Însă, existența unor astfel de condiții care trebuie să fie îndeplinite constituie și o cauză a aplicabilității principiului echității, ceea ce poate îndruma instanțele de judecată la adoptarea unei decizii injuste ca o consecință a aplicabilității stricte a acestor reguli.

Așadar, aplicarea acestor teorii nu este suficientă pentru a asigura un rezultat echitabil, recurgerea la aceste teorii putând îndeplini sau nu acest scop.

De exemplu, în cauza *Kinney Shoe Corp vs. Polan* din anul 1991³⁴, instanța a hotărât că societatea nu era decât o „cochilie” prin raportare la acțiunile întreprinse de către asociatul unic, ceea ce ar putea fi dedus din aceea că nu au fost păstrate simple formalități corporative standard, respectiv societatea nu a ținut niciodată ședințe corporative și nici nu a numit persoane care să dețină calitatea de administratori ai acesteia. Astfel, Chapman J a opinat că personalitatea juridică separată a unei societăți ar trebui să fie ignorată „atunci când aceasta este folosită cu o intenție care nu se încadrează în rațiunea și scopul său, în așa fel încât menținerea ei în viață ar fi de natură să producă nedreptăți sau consecințe inechitabile”³⁵.

Motivul pentru care Chapman J rezonază cu raționamentul instanțelor din Regatul Unit în cazurile care implică folosirea unei societăți pentru a comite fraude este acela că necesitatea de a te îndepărta de la regulile impuse de către teoriile existente evidențiază importanța de a permite instanțelor să urmeze o abordare proprie, flexibilă, atunci când respectarea unei doctrine ar conduce la o nedreptate.

Prin urmare, poate o combinație a abordării din Marea Britanie și Australia ar asigura o abordare corectă a străpunerii vălului corporativ în SUA.

Reglementare legislativă vs. Doctrină

Este dificil să discernem dacă o reglementare legislativă ar ajuta instanțele de judecată ori, dimpotrivă, le-ar îngreuna munca atunci când obiectul unei cauze l-ar constitui străpungerea vălului corporativ.

În Regatul Unit s-a susținut³⁶ că nu au existat niciodată coduri care să conțină toate elementele necesare în acest domeniu al dreptului, motiv pentru care participanții la un proces având acest obiect au fost puși în fața unei incertitudini juridice.

Astfel, s-a ajuns la concluzia³⁷ că „legiuitorul poate făuri o unealtă capabilă să spargă scheletul unei societăți” pentru a putea face față realității injuste. În acest

³⁴ <https://www.lexisnexis.com/community/casebrief/p/casebrief-kinney-shoe-corp-v-polan> (ultima accesare 21.02.2022).

³⁵ Cazul *Kinney Shoe Corp vs. Polan* din anul 1991.

³⁶ L. S. Sealy, *Company Law and Commercial Reality*, Editura Sweet & Maxwell, 1984, p. 35.

³⁷ J. Devlin, *Bank Voor Haandel en Scheepvaart NV v Slatford* [1953], 1 QB 248.

sens, instanțele de judecată au dezvoltat o doctrină³⁸ a străpunerii vălului corporativ care poate fi caracterizată drept o „jurisprudență bogată dar confuză”, deoarece deciziile luate până în prezent de către acestea nu beneficiază de un raționament comun³⁹.

S-a considerat că numai astfel, prin străpungerea vălului corporativ, poate fi angajată răspunderea personală a asociaților pentru datoriile cauzate societății, a societății-mamă pentru activitățile filialei și pot fi privite ca un întreg grupurile de societăți⁴⁰.

Așadar, deși însăși instanțele admit că doctrina referitoare la personalitatea juridică distinctă cauzează deseori nedreptate, motivarea lor referitoare la nerecunoașterea doctrinei existente nu reușește să fie convingătoare în ceea ce privește multinaționalele ori antrenarea răspunderii delictuale, fiind criticate din pricina „timidității” cu care abordează această problemă, respectiv pentru că nu forțează, ci dimpotrivă, încurajează un astfel de comportament al societăților⁴¹.

După cum reiese din jurisprudență, situațiile în care instanțele pot străpunge vălul corporativ pot fi clasificate în linii mari în circumstanțe care se referă la momentul în care o companie încheie un raport juridic cu un inamic⁴², când societatea este „o simplă cochilie sub care se ascund adevăratele activități întreprinse de societate”⁴³, sau atunci când persoana juridică este doar un fals care facilitează fraudă sau evaziunea fiscală⁴⁴. Alte două argumente care pot fi uneori folosite pentru a se apela la această instituție în special în cauzele având ca obiect pretenții sunt acelea conform cărora societatea acționează ca un reprezentant al persoanei fizice⁴⁵, respectiv că ori de câte ori există un grup de societăți, acestea trebuie să fie tratate ca un tot unitar⁴⁶.

Există, de asemenea, dispoziții statutare limitate care angajează răspunderea asociaților pentru anumite drepturi și obligații⁴⁷, dar acestea nu contribuie la o reparare a prejudiciului adus victemelor.

Instanțele din America, chiar dacă au invocat din oficiu astfel de excepții, sunt catalogate ca „lipsite de interes” în vederea clarificării instituției străpunerii vălului corporativ⁴⁸, asociații companiilor având „practic imunitate în ceea ce

³⁸ D. Kershaw, *Company Law in Context*, ed. a II-a, Oxford University Press, 2012, p. 46.

³⁹ J. Birds, A. J. Boyle, *Boyle and Birds' Company Law*, ed. a VIII-a, Jordan Publishing, 2011, p. 62.

⁴⁰ L.C.B. Gower, *op.cit.*, p. 112.

⁴¹ *Idem*, p. 133

⁴² *Daimler Co Ltd v Continental Tyre & Rubber Co (GB) Ltd* [1916] 2 AC 307.

⁴³ *Tunstall v Steigmann* [1962] 2 QB 593.

⁴⁴ *Gilford Motor Company v Horne* [1933] Ch 935.

⁴⁵ *The Gramophone & Typewriter Ltd v Stanley* [1908] 2 KB 89.

⁴⁶ *DHN Food Distributors v Tower Hamlets LBC* [1976] 1 WLR 852.

⁴⁷ Cu titlu de exemplu, *Companies Act 2006*, s 767, s 563(2); *Insolvency Act 1986*, s 213(2), s 76(3).

⁴⁸ G. Black, *Business Law in Scotland*, ed. a III-a, W Green, 2015, p. 554.

privește atrangerea răspunderii personale pentru prejudiciul creat atâta vreme cât folosesc pârghiile legale cu înțelepciune”⁴⁹.

Aceste opinii sunt reiterate și cu privire la instanțele din Regatul Unit deoarece nici în cazul acestora nu există o reglementare clară și previzibilă a situațiilor în care creditorii sunt prejudiciați nu de societate în sine, ci de persoanele care se află la conducerea acestora iar, prin urmare, poate că judecata lui Blumberg este mai corectă decât am putea crede la o simplă analiză, acesta descriind răspunderea limitată ca fiind dusă „dincolo de obiectivul pe care legiuitorul și l-a propus”⁵⁰.

Practici care pot fi preluate din cele trei jurisdicții

Străpungerea vălului corporativ este privită drept o soluție echitabilă care este lăsată la aprecierea instanțelor de judecată. Cu toate acestea, lipsa unor reguli clare cu privire la momentul în care instanțele pot recurge la această instituție în cele trei jurisdicții discutate mai sus, constituie un regres major al ordinii juridice în cadrul relațiilor comerciale.

Ca atare, horărârea instanțelor de a străpunge vălul corporativ ar trebui să se bazeze pe reguli clare, care să ofere judecătorilor îndrumări precise cu privire la momentul în care ar trebui să recurgă la această instituție, precum și un anumit nivel de flexibilitate pentru a se îndepărta de la aceste reguli atunci când ar ajunge la concluzia că respectarea întocmai a acestora ar produce clar o nedreptate.

Concluzii

Această lucrare a comparat raționamentul judecătorilor în ceea ce privește instituția străpunerii vălului corporativ în trei jurisdicții: Marea Britanie, Australia și SUA și a relevat că instanțele din Marea Britanie și Australia folosesc o abordare similară, ceea ce contribuie atât la o complexitate, cât și la o confuzie în acest domeniu de drept, în vreme ce Australia a reglementat mai multe prevederi cheie pentru a impune răspunderea asociaților, ceea ce a sporit semnificativ și previzibilitatea legii în acest domeniu.

În consecință, considerăm că deși este imperios necesară reglementarea legislativă a acestei instituții, se impune totodată a se acorda suficient timp cercetării pentru ca viitoarele reguli să fie formulate într-o asemenea manieră încât să permită instanțelor de judecată să se abată de la acestea acolo unde interesele justiției ar impune acest lucru.

Referințe

Anderson H., „Piercing the veil on corporate groups in Australia: the case for reform”, în *Melbourne University Law Review*, vol. 33 nr. 2/2009, pp. 333-367
Birds J., Boyle A.J., *Boyle and Birds' Company Law*, ed. a VIII-a, Jordan Publishing, 2011

⁴⁹ A. Doss Jr., “Should Shareholders Be Personally Liable for the Torts of Their Corporations?” (1967) 76 *Yale Law Journal* 1190, p. 1.195.

⁵⁰ P. Blumberg, „Limited Liability and Corporate Groups” în *Journal of Corporate Law*, nr. 11/1985, pp. 573-575; *Salomon v Salomon* [1897] AC 22; *Prest v Petrodel Resources Ltd* [2013] UKSC 34.

- Black G., *Business Law in Scotland*, ed a III-a, W Green, 2015
- Blumberg P., „Limited Liability and Corporate Groups” in *Journal of Corporate Law*, nr. 11/1985, pp. 573-575
- Doss A. Jr., „Should Shareholders Be Personally Liable for the Torts of Their Corporations?” in *Yale Law Journal*, nr. 76/1967
- Freedman J., „Limited Liability: Large Company Theory and Small Firms”, in *Modern Law Review*, vol. 63, nr. 3/2000, pp. 317-354, <https://doi.org/10.1111/1468-2230.00267>
- Gower L. C. B., *Gower's Principles of Modern Company Law*, ed. a IV-a, Stevens & Sons, London, 1979
- Hannigan B., „Wedded to Salomon: evasion, concealment and confusion on piercing the veil of the one-man company” in *Irish Jurist*, nr. 50/2013, pp. 11-39
- Kershaw D., *Company Law in Context*, ed. a II-a, Oxford University Press, 2012
- Kluver J., „Entity vs. Enterprise liability: Issues for Australia”, in *Conneticut Law Review*, nr. 37/2005, pp. 765-784
- Sealy L.S., *Company Law and Commercial Reality*, Editura Sweet & Maxwell, 1984